

Elhunyt Jarmila Gabrielová

Nagy szomorúsággal és fájdalommal adta hírül a prágai Színházi Intézet (Divadelní ústav) és az OISTAT titkársága, hogy 2013. április 8-án örökre eltávozott Jarmila Gabrielová, aki 55 évig volt a Színházi Intézet munkatársa, és 40 évig – a szervezet megalakulásától – fáradhatatlan, közszeretetlen álló alakja az OISTAT és a PQ titkárságának.

1928. július 28-án Bystřici pod Hostýnem faluban született. Az ötödik elemi után szülei Zlínbe küldték, ahol a Tomas Bata Egyetem kollégiumában a francia szakon tanult. Az első nyári szünetben, diákcseraprogram keretében Franciaországba készült, azonban a II. világháború kitörése ezt már megakadályozta. A háború és a német megszállás nélkülségei és félelmei korlátozták a tanulási és személyes szabadságot, súlyosan megbetegedett, de sikerült felgyógyulnia.

1946-ban érettségizett, majd újságíró-főiskolát végzett. A Csehszlovák Kulturális Minisztérium nemzetközi kulturális kapcsolatok osztályán kezdett dolgozni, ahol nemcsak kivételes nyelvtudása, hanem a hazai és külföldi kulturális intézményekkel való jó kapcsolatai segítettek. Az itt eltöltött években ismerte meg férjét, akivel két gyereket felnevelve húsz évig éltek együtt.

1958-ban elfogadta a prágai Színházi Intézet akkor kinevezett igazgatónőjének, dr. Eva Soukupovának meghívását, hogy segítsen az intézet nemzetközi részlegét és a cseh színházi életet a külföld számára bemutató magazint létrehozni.

A Színházi Intézetbe lépve hamarosan jó kapcsolatokat épített ki a hasonló külföldi intézményekkel. Az előző szocialista rendszer nehéz politikai és társadalmi körülményei között ez egyáltalán nem volt könnyű. Azonban a cseh és szlovák színházi kultúra képviselőjeként a Színházi Intézet hamarosan számos nemzetközi színházi projektben vett részt. Jarmila Gabrielová nagyban hozzájárult ahhoz, hogy megalakuljanak a nemzetközi színházi szervezetek csehszlovák központjai a prágai Színházi Intézet szárnyai alatt. Több ezek közül – jó néhány éven át – titokban működött, mint például az ITI (Nemzetközi Színházi Intézet) Csehszlovák Központja.

Munkássága szorosan kapcsolódott a Prágai Quadriennálé létrehozásához és profiljának kialakításához. Meghatározó formálója volt a nemzetközi díszlet-, jelmez- és színház-építészeti kiállításoknak, azok páratlan nemzetközi kulturális elismertségének. Ez az ő kezdeményezése volt, 1967–2003 között

szorosan együttműködve a nemzetközi partnerekkel vitte sikerre a PQ-t.

A PQ 1967 volt az első nemzetközi szcenográfiai és színház-építészeti kiállítás, amelynek átütő sikere jó ajánlólevél volt, és

erős lendületet adott egy új, ezzel a szakterülettel foglalkozó nemzetközi szervezet létrehozásához. Neves színházi szakembereket szervezett össze, hogy megalapítsák az OISTAT szervezetét, amelynek titkársága Prága lett. Az OISTAT titkárként tevékenykedett 1993-ig. Számos anyagot és publikációt szerkesztett a nemzetközi szervezet tevékenységének bemutatása érdekében. Többéves kiváló munkásságát PQ Krónikája című kiadvány részletezi, melyet 2007-ben adott ki a Színházi Intézet. Az elmúlt évek során hasonló gondossággal és lelkiismeretességgel dolgozott az ITI történelmén, amíg betegsége ebben meg nem akadályozta.

Több évtizedes munkássága során baráti kapcsolatokat alakított ki a színházakkal szerte a világban. Képzettsége, kitűnő nyelvtudása és remek, finom diplomáciai érzéke segített számos akadályt legyőzni, különösen az előző politikai érában. Kollégáihoz, gyakran a kezdőkhöz mindig rendkívül barátságos volt, soha nem érezte felsőbbrendűségét, azonban a másik oldalon élt a potenciális előnyével. Együtt nőtt fel a Színházi Intézetel, a szokásosnál sokkal több időt és energiát fordított munkájára.

Szerénységét és emberi nagyságát szavai tükrözik legjobban:

„Az évtizedek során sok érdekes, remek embert ismerhettem meg, és előkelő személyiségekkel találkozhattam, közöttük számos megbízható, hű baráttal. Köszönöm mindannyiuknak és a sorsnak. Talán ez is segített munkámban és jó néhány személyes kapcsolat kialakításában, megteremtve azt a baráti légkört, mely annyira szükséges a különböző vélemények hasznos és gyümölcsöző cseréjéhez, a konkrét, kézzelfogható eredményekhez vezető úton.”

Mindazok számára, akik ismerték, találkoztak és dolgozhattak Jarmilával, nehezen fogható távozása az élők sorából. Az OISTAT első 40 évének egyik legkarakteresebb, köztiszteltetben álló alakja volt. Rendkívül intelligens, közvetlen – mégis szerény – egyéniség pótolhatatlan veszteség számunkra.

Szabó-Jilek Iván